AKAAN NASIONAL RI
VES DEKKER
1

Rp 285,100

1913 Clockl

J. de Gruyter

De Indische Partij

Dit boek is in goede conditie. Vouw het niet om. Het kan je f 0.30 kosten, als het beschadigd terugkomt. Maak het niet vuil; dat zou je f 0.05 kosten.

Het Ksatrian Instituut.

E 724

Overgedrukt uit „De Indische Gids", Juni-Aflevering 1913.

SATRIAN
BANDOENG
STITUUT

De Indische Partij,

DOOR

J. DE GRUYTER.

In het laatste nummer van dit tijdschrift beloofden wij terug te komen op het zooveel pennen in beweging gebracht hebbend evenement in ons Indisch leven — en voorloopig zal dit nog wel geen einde nemen —: de Indische Partij.

Nadat de hoofdredacteur van de *Expres*, Ernest Douwes Dekker, gedurende het afgeloopen jaar zich in dit dagblad sterk voor de oprichting van deze partij beijverd had en eene commissie, bestaande uit de heeren Douwes Dekker, Topee, Brunsveld van Hulten en van der Poel in de tweede helft van September daarvoor een propagandareis over Java gemaakt had, die tot gevolg had dat in de meeste hoofdplaatsen voorloopige afdeelingen gevormd werden, kwam het op de algemeene vergadering, 25 December te Bandoeng gehouden, door een groot aantal afgevaardigden, vertegenwoordigend ongeveer 5000 leden, bijgewoond, tot de definitieve oprichting.

Als doel der Partij werd daar aangenomen:

„Het patriottisme aller Indiërs voor den bodem, welke hen voedt, wakker te roepen, ten einde hen te nopen tot samenwerking op den grondslag van staatkundige gelijkstelling om dit Indisch Vaderland tot bloei te brengen en het voor een onafhankelijk volksbestaan voor te bereiden.

En de middelen, waarmee men dit doel hoopte te bereiken, waren:

a. Het aankweeken van een Indisch Nationalisme door het doen doordringen van de idee eener volkseenheid aller Indiërs; de verbreiding van een algemeene kennis van Indië's historie; de laagsgewijze associatie van het intellect in de thans nog als verscheiden rassen en tusschenrassen te zamen levende bevolkingsgroepen, wakkerhouding van het zelfvertrouwen en het zelfbewustzijn.

b. Het streven naar de opheffing der rechtsongelijkheid aller Indiërs.

c. Het weerbaarmaken der Indiërs (wellicht door middel van algemeene dienstplicht) voor de eventueele verdediging van den bodem tegen vreemde overweldigers.

d. Het unificeeren, uitbreiden, verdiepen en verindischen van het onderwijs, dat in alle opzichten op de economische belangen van Indië moet worden gericht, waarbij geen ras- of kasteonderscheid mag worden toegelaten en dat opgevoerd moet worden tot den hoogsten trap, welke te bereiken is.

e. Verdrijving van rassenwaan en rasbevoorrechting, zoowel op staatkundig als maatschappelijk gebied.

f. Het vergrooten van den Indisch-gezinden invloed op en in het landsbestuur.

g. Het bestrijden van pogingen tot opwekking van godsdiensthaat en sectarisme, welke er toe kunnen leiden Indiër van Indiër te vervreemden, in stede van hun nationalistische samenwerking te bevorderen.

h. Het versterken van de Indische volkskracht door de voortdurende ontplooiïng van het individu te bevorderen in de richting van grooter activiteit op technisch gebied en van zelfbeheersching en geestkracht op zedelijk gebied.

i. Het verbeteren van de economische omstandigheden der Indiërs, in het bizonder ook door versterking van den economisch zwakke.

j. Het toepassen van alle andere geoorloofde middelen, welke voor de bereiking van het doel dienstig kunnen zijn.

Ongetwijfeld was het de heer Douwes Dekker, die door zijn wilskracht en energie, zijn voortvarendheid en meesleepend idealisme, niet het minst door zijn groote oratorische talenten, den stoot tot de oprichting van de Partij gaf en de ziel van de beweging werd.

Groote oratorische talenten — het blijkt wel in de eerste plaats uit het groot aantal leden, dat de Partij in zoo korten tijd wist te winnen — een ongehoord aantal voor het land van de rijsttafel en de krossi malas — maar ook uit de verslagen, die wij in de Indische bladen over eenige der gehouden meetings aantroffen.

Zoo schreef de *Locomotief* over de eerste meeting te Semarang:

„Eene vergadering als van gisteravond is hier een gebeurtenis. De groote zaal der militaire kantine stampvol, zeer velen moesten staan, tot zelfs op het tooneel stonden er. En er was een vuur in de stemming, er leefde een zich snel gevende geestdrift, waaruit meer sprak dan een gril om te demonstreeren.

Uit de geweldige ovatie, waarmee de heer Douwes Dekker werd ontvangen, sprak wel het besef, dat de overgroote meerderheid der bijeengekomenen — er waren maar weinig blanke „toeschouwers" onder — in dezen propagandist voor het vereenigd-u van al wie inlandsche moeders hadden, hun man, hun leider zagen.

Zonder twijfel, de vergadering stond onder suggestie van eene deskundige propagandistische voorbereiding, maar dat alleen kan toch de hartstochtelijke gestemdheid, waaraan deze honderden Indiërs zich willig overgeven, niet verklaren.

Het was de geestdrift van zekere verbittering, van een verlangen zonder vast doel, zonder scherp belijnden wil.

... En zoo is er gister een beweging ingeluid, waarvan wij weinig verwachten, maar die imponeerde als de geestdrift voor elk ideaal — zij dat ideaal dan ook een vergissing".

Wij zeiden, dat het initiatief uitging van Douwes Dekker en dat deze de leidende kracht van de beweging werd. Maar verkeerd zou het zijn te meenen, dat een dergelijke partij uit het niet kan te voorschijn geroepen worden. Het geestesleven van zekere klassen der bevolking van Java moet er rijp voor geweest zijn, en ook zonder Douwes Dekker zou zich, vroeg of laat, zoo niet deze dan een andere partij van gelijksoortige strekking aldaar gevormd hebben.

Want de scheidingslijn, zooals Douwes Dekker die getrokken heeft, tusschen hen, die Indië als hun vaderland beschouwen, zij mogen van geboorte Europeaan of Indo, Chinees of Javaan zijn, en hen, die er heengaan om er zoo spoedig mogelijk een pensioen te verdienen of zich den buidel te vullen, die scheidingslijn — een scheidingslijn van sentiment, het is waar, maar niettemin, of misschien juist daarom, van een zeer wezenlijke en diepgaande beteekenis, is inderdaad met meer scherpte en inzicht getrokken, dan de *Locomotief* er in ontdekt, is meer dan „een vergissing".

Die scheidingslijn geeft aan een tegenstelling van belangen, die eens zijn uitdrukking moest vinden in het politiek leven.

Een tegenstelling van belangen, wie durft haar ontkennen, als men denkt aan het stelsel, het de ontwikkeling van het geestesleven in Indië zoozeer belemmerend stelsel, dat voor alle hoogere betrekkingen, in alle takken van dienst, administratieve en technische, militaire en civiele, slechts Nederlanders of in Nederland opgeleiden in aanmerking doet komen — een voor den Indiër, die eenig besef van eigenwaarde heeft, op den duur onduldbare toestand.

Een tegenstelling, die, bij scherper toezien, zich openbaart op elk gebied van het maatschappelijk leven:

Het bestuursstelsel — om de boven aangegeven reden ontzettend kostbaar — dat de in het land geborenen zoo goed als geen invloed geeft op den gang van zaken, die voor hen geregeld wordt door een college, zitting houdend op 17000 mijlen afstand, gekozen door Drentsche boeren en Zeeuwsche visschers, van welker leden de groote meerderheid Indië nooit gezien heeft en even bevoegd is, met kennis van zaken erover te oordeelen, als over een territorium op de maan.

Het onderwijs, veel te gering voor een bevolking van veertig millioen zielen, niet ingericht naar Indische behoeften, maar geschoeid op Hollandsche leest, aansluitend bij Hollandsche onderwijsinstellingen, gevoed door Hollandsche krachten. Is het niet belachelijk, dat in een

land als Indië, liggend tusschen Britsch-Indië, de Straits, de Philippijnen en Australië, en terwijl in geheel Oost-Azië het Engelsch als wereld- en handelstaal gebruikt wordt, de tweede taal, die op de lagere school onderwezen wordt, het voor 90 % van de leerlingen geen vruchtenafwerpend Fransch is. Het is een van de vele opzichten, waarin het Indisch onderwijs een grondige hernieuwing moet ondergaan, om den Indischen knaap of het Indische meisje die levensgereedheid bij te brengen, die hem in 's levens wedstrijd op voet van gelijkheid met het kind op anderen bodem geboren zal stellen.

Het rechtswezen, rijk aan raadselen en onbevredigd rechtsgevoel voor den Indischen mensch, en dat, met zijn ongelijke behandeling van de verschillende rassen, nu een meer Westersch geestesleven, meer democratische inzichten en het gevoel van gelijkwaardigheid als mensch zich onder alle klassen van Indië's bevolking onweerstaanbaar baanbreken, in toenemende mate ontevredenheid en verbittering moet wekken.

Het belastingwezen, met zijn wankele pijlers van zout en opium . . .

Maar wij kunnen op deze tegenstelling hier niet in bizonderheden ingaan. Een ieder, die niet van het chauvinistisch hondje gebeten is, zal het de natuurlijkste zaak ter wereld toeschijnen, dat de gemiddelde Hollander, gedreven door zijn eigenbelang, gewoonlijk zonder er zich rekenschap van te geven, dat deze factor zijn handelingen of woorden inspireert, anders denkt, anders voelt dan de mensch, wien in de eerste en niet in de tweede plaats, het belang van Indië's bevolking ter harte gaat.

Wie zich bij zijn lektuur ernstig rekenschap geeft van de verhoudingen tusschen het moederland en zijn O. I. Kolonie, tusschen het streven hier en ginds, zullen in deze kapitalistisch-imperialistische tijden bijna dagelijks uitingen onder de oogen komen, die ervan getuigen in welke richting de wind waait.

De wind, die, vreezen wij, eens een storm zal worden, waarin veel van zijn grondvesten geslingerd en ten onder zal gaan.

Ter kenmerking haal ik hier een enkele van deze uitingen aan. Er zijn er, die op meer onverbloemde en cynische wijze zich tot tolk van het belang van Holland maken, maar ik geef aan deze de voorkeur om het zwaarwichtig gehalte, zoowel wat betreft den kant, vanwaar zij kwam, als van de toejuiching, die er aan ten deel viel.

De heer Cremer heeft in de Eerste Kamer onlangs een rede over Indië gehouden, die een buitengewonen bijval gevonden heeft in onze groote pers, zóó zelfs, dat het *Handelsblad* het betreurde, dat het in ons land niet als in Frankrijk gewoonte is „parlementaire redevoeringen, die in bizondere mate aandacht verdienen, alom te doen aanplakken".

Ook de parlementaire verslaggever van de *Telegraaf* was één en al

verrukking. Beknoptheidshalve nemen wij hier het uittreksel over, dat hij van de rede van den heer Cremer gaf:

„De bekwame afgevaardigde van Noord-Holland hield een kalm-gezegde, sobere, maar welsprekende redevoering, waarin hij op de groote ontwikkeling van Indië, 't meer en meer ontwaken van den inlander wees, en de vraag stelde, of de kolonie ons niet over het hoofd groeien zou. Twee desiderata stelde hij. Eerstens dienen we in staat te zijn haar tegen aanvallen van blanken, bruinen en gelen te verdedigen: de voor de weerkracht noodige millioenen wilde hij putten uit de inkomsten, die de bodem, de mijn-politiek, ons in Indië oplevert. En ten tweede zullen we in staat moeten zijn de noodige personeele krachten naar Indië te sturen. Toen hij tot dit deel van z'n speech was gekomen, wipte de heer Cremer ineens op het moederland over en ontwikkelde een economische politiek, waardoor 't mogelijk zal zijn hier steeds méér en steeds beter onderlegde krachten te kweeken, die, naar Indië vertrekkend, ginds het noodige personeel kunnen leveren. Ontginning van woeste gronden, demping van de Zuiderzee om vruchtbaar land te scheppen, dat een nieuw krachtig, energiek volksdeel herbergen zal: ziedaar 's heeren Cremers leus. En daarbij moeten we hier niet te zeer 't Indische beleid tot in pietluttigheden critiseeren: dat knauwt en knakt den werklust der ambtenaren en maakt van hen marionetten, in stede van regeerders.

't Was een speech in groote lijnen, keurig van vorm, en ook aan de regeeringstafel vaak met demonstratieve instemming begroet".

Men ziet, er heerscht een zeldzame eensgezindheid in de machthebbende organen van het Nederlandsche volk tegenover de rede van dezen Oud-Minister van Koloniën.

Rijk en ruim wordt de lof hem het huis ingedragen.

Bij de meer stoffelijke zegeningen hem door Indië gebracht, voegen zich de geestelijke, de bewondering en genegenheid, van Holland. Want uit deze loftuitingen van *Handelsblad* en *Telegraaf*, uit deze demonstratieve instemming van de regeeringsbanken, blijkt, dat hij gesproken heeft naar het hart van het Nederlandsche volk, althans van dat deel: de Nederlandsche bourgeoisie, in welker handen vooralsnog het lot van Indië ligt.

En voorwaar, het is geen kleinigheid.

Een vloot van Dreadnoughts met de driekleur in top, de Zuiderzee in vette weiden herschapen, een algemeene ontplooiïng van energie en levenskracht — waarvoor de langs directen of indirecten weg ons uit het prachtige tropenland toestroomende millioenen de stuwkracht moeten leveren — het is voor den vaderlandslievenden Hollander om van te watertanden.

Het eenige, waar de heer Cremer bang voor is, is dat Holland niet genoeg voortvarende en ondernemende jongelieden zal kweeken om —

in Indië aan het werk getogen — al het mooie, dat zijn geestdriftige verbeelding hem voortoovert, te verwerkelijken.

Op dan, zonen van Jan en Jannetje, die moed in het hart en merg in de knoken hebt, trekt in breede vluchten — zij het dan niet door de lucht als de zwaluwen of langs den grond als de sprinkhanen, maar met de meer comfortabe gelegenheden u door de Lloyd of de Nederland geboden naar het land van het eeuwige groen, waar de blinkende ringgits aan koffiestruik en suikerriet groeien en onstuimige petroleumbronnen hun wonderfonteinen van goudstof den azuurblauwen hemel inzenden.

Maar, terwijl deze gouden droom, door den „soberen", „kalmen", zeer praktischen heer Cremer gedroomd, voor Holland zich verwezenlijkt — waar blijft Indië, het belang van Indië en den Indiër, inmiddels?

Het wil mij voorkomen, dat het hart van den heer Cremer en de hem toejuichende menigte meer aan Holland dan aan Indië hangt, dat zij Indië te zeer liefhebben, een weinig stiefmoederlijk, liefhebben om de profijten, die het Holland inbrengt, als veld van avontuur en verrijking voor Holland's zonen, als een schitterend juweel op het kleed van Holland's luister.

En ik meen te weten, dat de Indiër over deze dingen eenigszins, neen heel anders denkt, dat hij, allengs grooter wordend onder de slagen en vertroetelingen, meer slagen dan vertroetelingen, zijner niet al te teedere mama, zijn eigen leven wil gaan leiden, dat hij zich inbeeldt, dat Indië zelf de krachten zou kunnen leveren noodig voor Indie's ontwikkeling, dat, wanneer een deel van de 800 millioen aan batige sloten, onder de magische werking van het Kultuurstelsel uit de schatkist van Indië in die van Holland overgetooverd, of een deel van wat sedert het triomfeeren van den Vrij-Arbeid het groot-Kapitaal aan de Indische huishouding onttrokken heeft, gebezigd ware voor opvoeding en onderwijs, de meeste betrekkingen, waarvoor thans Hollanders uitgezonden moeten worden, door Indiërs vervuld konden worden. Dat daardoor ook het bestier, de administratie van den Indischen Staat veel minder kostbaar, en toch effektiever, zou kunnen zijn dan thans het geval is. Hij beeldt zich in, deze niet „kalme", niet „sobere", maar door het tropenbloed wat opgewonden en recalcitrante Indiër, dat het menschmateriaal in Indië aanwezig, voldoende blijken van aanleg gegeven heeft, om bij een behoorlijke, op Indische behoeften aangepaste en ten volle doorgevoerde opleiding, in meer dan één opzicht met gunstiger uitslag dan de thans op zoo kostbare wijze voor alle takken van dienst geïmporteerde Hollander — vreemd als deze is aan het Indische leven, den Indischen mensch en de Indische belangensfeer — het eigen land, het geboorteland, het vaderland te kunnen dienen.

Dit is nu wel zeer arrogant — de heer Cremer en het Handelsblad, ten volle overtuigd van hun Germaansche superioriteit, zullen deze in het hoofd van den Indiër uitgebroeide denkbeelden waarschijnlijk te weinig evenwichtig, te overdreven, te belachelijk, te zeer van de heete zon doorstoofd, vinden om er ernstige aandacht aan te geven, maar... maar... de teekenen vermenigvuldigen zich dat zij dat eens zullen moeten doen.

De geestelijke golfstroom, die langs de kusten van het Oosten vaart, warmtegevend, bevruchtend, die Japan zich deed oprichten en uitgroeien tot een geharnaste macht, die in China de harten in gloed zette en den troon der Mantsjoe-dynastie duikelen, die in Britsch-Indië een toenemende gisting wekte, heeft ook Indië geraakt. Het is niet meer, in geen enkel zijner menschelijke bestanddeelen, het Indië van 'n tien, twintig jaar geleden.

In elk geval, hoe men over het een en het ander denken moge, de medaille van het in deze dagen groeiend zelfbewustzijn van het Nederlandsche volk, zijn economische uitzetting, zijn meerdere ondernemingsgeest en expansiezucht — men leide uit mijn hiervoren gemaakte, ietwat ironische, opmerkingen niet af, dat ik onze jongelui bij moeders pappot zou willen houden, hun durf en dadenlust willen intoomen — deze medaille, aan den Hollandschen kant niet zonder bekoring, heeft een keerzijde, waarop een uit eeuwenlangen doodslaap ontwakend, zich krachtig de oogen uitwrijvend, zich van eigen rechten, van eigen groei en waardigheid en zelfvertrouwen bewust wordend Indië te zien is. En wie de waarheid, d. i. het geheel van feiten en krachten wil kennen, die het Leven in dit zijn onderdeel ons vertoont, zal goed doen van den inhoud van beide kanten dezer medaille, waarop wij de levende kracht van Holland en de levende kracht van Indië in, onder het veelvoud en den wirwar van lijnen, duidelijk herkenbare teekenen zich zien afspiegelen, met nauwgezette en begrijpenwillende aandacht kennis te nemen.

Alleen daardoor zal het mogelijk zijn vast te stellen, waar de grens ligt, die de noodzakelijke hulp en leiding door Holland vooralsnog aan Indië te verleenen, doet overgaan in onderhouding en domping van de in het land zelf ontbloeiende krachten.

Onder deze omstandigheden hebben wij in de oprichting der Indische Partij een verheugend teeken des tijds gezien. Zij zou, meenden wij, een tegenwicht kunnen vormen, wel niet zwaar genoeg om op te wegen tegen de krachten van baatzucht en behoud, die wij in het Nederlandsch Parlement en de Nederlandsche Pers den doorslag zien geven, maar althans eenigermate den druk daarvan temperend. Van een georganiseerde partij met eenige duizenden leden zou wat meer notitie genomen worden, genomen moeten worden, dan thans met meeningen van Indische

zijde te berde gebracht het geval is. Allengs groeiend in gehalte en beteekenis, zou zij een dam kunnen opwerpen tegen het egoïsme, het eenzijdig rekening houden met Nederlandsche belangen — meestal onbewust en te goeder trouw, hieraan twijfelen wij niet — van Indië's overheerschers.

Het is waar, wij schreven reeds in het Meinummer van het Tijdschrift *De Beweging*, doel en middelen besprekend:

„Met eenige der hier aangegeven middelen zullen vele Nederlanders zich geheel en van ganscher harte, met andere slechts ten deele en niet zonder twijfel aan de mogelijkheid eener niet-al-te-ver-weg-liggende verwezenlijking vereenigen kunnen.

In elk geval, het is een ernstig pogen uitdrukking te geven aan wat in de nevelen lag van het tot ontwaking komend Indisch zelfbewustzijn. Meer de hoofdlijnen voor de organisatie en de propaganda aangevend dan een programma van practische politiek. Maar wat dit betreft en over het voor en tegen der verschillende onderdeelen valt te veel te zeggen om er hier in bizonderheden op in te gaan.

Wat als einddoel gesteld wordt: een onafhankelijk volksbestaan, zal bij menig lezer een minder aangename gewaarwording, een lichten schrik van ontkenning en weerzin, een trilling van verzet wekken. Wij kunnen ons Holland niet denken zonder Java, het rijk beladen Java, op sleeptouw. De tijd is wel voorbij, dat een minister zijn eigen natie zoo laag durfde aanslaan, haar met zooveel verachting durfde behandelen — de goede man zag het zelf niet in — dat hij Java de kurk noemde, waar Holland op dreef, wij zitten toch nog veel te vast aan de exploitatie van ons tropisch wingewest, om ons zonder zelfoverwinning te kunnen voorstellen, om, meer dan dat, onze medewerking er aan te willen verleenen, dat het *een eigen leven* zou gaan leiden. Het is zoo moeilijk ons los te maken van het zijnde, de wereld in gestadige wisseling en voortgang te zien. Of het woord „onafhankelijkheid" goed gekozen is, wil ik daar laten, met het woord zelfbestuur zou ook de vrijzinnige Nederlander zich waarschijnlijk vereenigen kunnen. Maar het is een illusie van dezen te meenen, dat het verschil iets meer dan klank, iets meer dan schijn is. Australië of Zuid-Afrika mogen nog zelfbesturende kolonien van Groot-Brittanje heeten, in werkelijkheid zijn zij volkomen onafhankelijk".

Bovendien, men bedenke, dat er niet van het uitroepen der onafhankelijkheid op morgen vroeg, maar van de *voorbereiding* tot een onafhankelijk volksbestaan gesproken wordt. Heeft Douwes Dekker zelf niet gezegd:

„De Indische Partij wenscht voor te bereiden langs den weg van kolonialen raad, finantiëelen raad, volksvertegenwoordiging, zelfbestuur, suzereiniteit, voor de onafhankelijkheid".

Of de nieuwe partij levensvatbaarheid zou hebben? Niet, dachten wij, indien zij te uitsluitend haar kracht zocht in het Indo-element, wel, indien zij inderdaad, wat Douwes Dekker als haar bedoelen vooropstelde, de meer intelligente en actieve krachten wist aan te trekken uit alle lagen der bevolking, daarin elkander ontmoetend, dat zij in Java hun vaderland zien en de belangen van dat vaderland willen doen voorgaan bij die van welk ander land ook, Holland incluis. Dat kunnen zoowel Europeanen als Indo-Europeanen, Chineezen als Javanen zijn. Met het Chineesche element is de partij tot nog toe niet gelukkig geweest; ook het aantal Europeanen, dat er zich bij aangesloten heeft, schijnt niet zoo heel talrijk te zijn; meer succes blijkt zij te hebben bij de Javaansche intellektueelen. De Javaansche ondervoorzitter der partij, Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo, is een der bekwaamste mannen, die zijn volk tot nog toe voortgebracht heeft, en zijn artikelen in de Expres over de toestanden in de Javaansche dessa en de inwerking daarop van de Europeesche cultures en industrieën behooren tot het meest inzichtrijke wat op dit gebied door de Indische journalistiek geleverd wordt.

De Indische Partij heeft op de statuten, waarin doel en middelen waren aangegeven als hierboven opgenomen, de goedkeuring van den gouverneur-generaal niet kunnen verkrijgen.

Op eene audientie, welke Zijne Excellentie aan eene deputatie uit de Indische Partij verleende en waarop hij met prijzenswaardige hoffelijkheid de redenen uiteenzette, waarom hij aan de Indische Partij rechtspersoonlijkheid moest weigeren, deelde hij den afgevaardigden der Partij onder meer mede, dat Nederland aan Indië nimmer een onafhankelijk volksbestaan zal schenken.

Wij kunnen een dergelijke houding billijken. Een gouverneur-generaal, vertegenwoordigend het gezag van een overheerschend volk, rekening houdend met het politiek wijsgeerig standpunt van dat volk, wordt niet gecenseerd in de toekomst te kunnen zien, behoeft niet te weten, dat elk begin een einde, elke opgang een ondergang heeft, dat de geschiedenis ons niets dan groei en verval, altijd verandering en nooit stilstand te aanschouwen geeft; hij kan zich de weelde veroorloven het gezag van Holland over Indië als van eeuwigen duur te decreteeren, het met de briljanten, neen meer dan briljanten, kroon van een onvergankelijk leven te doen stralen.

Maar ook de Statuten der Partij, met de onafhankelijkheid er uit gelicht en in een verstolen hoekje van den geest opgeborgen, haar voornemens aankondigend met de volgende onschuldige doelomschrijving:

„Het doel der vereeniging is, om door al de haar ten dienste staande wettige middelen de stoffelijke en zedelijke belangen van hare leden

op elk gebied en den bloei en de welvaart van Ned.-Indië voor te staan en te bevorderen en te streven naar opheffing van alle zoodanige misstanden en wetsbepalingen, als aan de bevordering van dat doel in den weg staan en het in het leven roepen van alle zoodanige instellingen en bepalingen als aan dat doel kunnen dienstbaar zijn"; helaas, ook deze statuten konden geen genade in de oogen der Regeering vinden

De snel voortschietende adder was een slijmerige slak geworden, met moeite en langwijligheid zich voortbewegend in het Hollandsche taaleigen.

Wat kan er onschuldiger zijn dan een slak?

Maar Z. Exc. hoorde het sissen van den adder nog. De adder is Douwes Dekker en Douwes Dekker verbergt zich achter de Indische Partij.

De „geest" van Douwes Dekker, als tegen het Nederlandsch gezag gericht, acht hij, voor de hem toevertrouwde orde en belangen, verderfelijk, onheilbrengend. Daarmee dus ook de geest der Indische Partij.

Wij betreuren deze opvatting. Want er is geen bewijs bij te brengen, dat de Indische Partij vereenzelvigd mag worden met inhoud en strekking van de dikwijls zeer felle aanvallen, en naar de Regeering klaarblijkelijk meent te felle aanvallen, waarin de hoofdredacteur van de Expres en het Tijdschrift zich tegen haar beleid en de door haar vertegenwoordigde traditie keerde.

De Indiër zal er een nieuw bewijs in zien, dat hij in zijn politiek leven nog als volkomen onmondig beschouwd wordt, dat hij daarin geheel afhankelijk is van het subjectief gevoelen, het wisselend inzicht, de zeer variabele opvattingen van een enkel mensch.

Wanneer de Regeering met de Statuten rekening gehouden had, er zou van wet en recht sprake kunnen zijn, nu kan de Indiër niet zonder reden beweren, dat het stelsel, waaraan zijn gewichtigste belangen, het recht van openbaar getuigen, van spreken en vergaderen, onderworpen is, dat van een volkomen ongebonden persoonlijke willekeur is. Was Douwes Dekker naar de meening der Regeering de gevaarlijke man, die haar aan den haat en de minachting der bevolking van Indië prijsgaf — ofschoon zij, zonderling genoeg, het, vele maanden lang, rustig aangezien heeft, dat hij in artikel op artikel, in meeting op meeting zijn hartstochtelijke propaganda voerde — zij had in de strafwetgeving het middel hem voor zijn al te bittere woorden te doen boeten of zelfs als zij een uitersten maatregel noodzakelijk achtte, geheel onschadelijk te maken. Voor zoover een „geest" zich in een persoon bedwingen laat.

Wij gelooven dan ook, dat de Regeering verstandiger gehandeld had, wanneer zij de zaak meer in den zin van de *Java-Bode* opgevat had

welk bezadigd, zeker niet van revolutionaire smetten te verdenken, Indisch orgaan, naar aanleiding van de tweede weigering om de Statuten goed te keuren o. a. opmerkte:

„Wat de regeering dan wel had moeten doen?

Zij had — als het formeele bezwaar bij haar niet de overhand had — de gewijzigde statuten der Indische Partij moeten goedkeuren. Zij had daardoor moeten erkennen dat het streven der Indische Partij haar sympathiek is.

Tegen den verkeerden invloed van de demagogische leiding kan zij zich het best weren door openbaarheid te geven aan haar bedoelingen en inzichten, door openbare bespreking daarvan aan te moedigen, zelfs uit te lokken, door te bevorderen dat indië ten spoedigste gelegenheid krijgt om zelf mede te spreken, zij het niet dadelijk mede te beslissen, over Indische aangelegenheden, kortom — wij gebruikten de uitdrukking reeds vroeger — door zich meer Indische regeering te toonen en minder filiaal te zijn van het Nederlandsche gouvernement".

Wat zal er nu gebeuren? Het schijnt, dat de leden der Indische Partij zich en masse aansluiten bij de vereeniging Insulinde, — van wier statuten de Partij dat slijmerig-slakken-doel geborgd had — dat dus deze tot nog toe onaanzienlijke partij het voertuig van hun propaganda zal worden.

Zal ook tegen deze vereeniging opgetreden worden, en wat zal het baten?

Het nieuwe leven in Indië, het verlangen naar meer zelfstandigheid, naar een aandeel in het bestuur van het eigen land, dat zich allerwege openbaart, het rijpend zelfbewustzijn en zelfvertrouwen, is evenmin te keeren, als aan water het stroomen en aan de natuur het groeien te verleeren is.

8 Mei 1913.

JOKO PRAMONO
TGL : 5-10-15
PARAF : 9

PERPUS
DOU